

RUSKO 2008

16 dní v Rusku, čtyři dny v Petrohradu a zbytek v Moskvě. Komukoliv tento náš plán prozradím, táže se, proč zrovna Rusko? Vždyť je tam nebezpečno: všude mafiáni, teroristi z Kavkazu, korupce, policejní byrokracie a je tam bída a vodka. Na tak pěkné město, jako je Petrohrad, máte málo dní a na hnusnou Moskvu jste si rezervovali takovou dobu!

V letadle, cestou na Pulkovo – petrohradské letiště, se mi hlavou honí myšlenky, zda jsem udělal dobře, že jsem se vydal na tento výlet se třemi nadšenci do metra?! Proboha, co budu 16 dní dělat v podzemí? Petrohrad, takové krásné město a já tam pobudu pouhé čtyři dny. Provoz metra v Petrohradu není nejrozsáhlejší, ale kolem letního slunovratu jsou tam bílé noci, a to je důvod, proč Lukáš – náš vedoucí zájezdu – zařadil Petrohrad do programu. Takže Petrohrad poznám z podzemí a zbytek za noci. No mám se věru nač těšit.

Přistáním na letišti se však některé mé obavy rozptylují. Na pasové kontrole stačí vzorně vyplněná imigrační karta a platné vízum. Žádná byrokracie, žádná šikana. Celní kontrolou procházím stejně jako v jiných evropských zemích. Nemám nic k proclení, proto volím zelený průchod.

Už v Praze jsme si přes spolehlivou agenturu zajistili ubytování v soukromí. V Petrohradu dokonce budeme mít svou paní bytnou, která se o nás postará. No jsem na ni zvědavý, neboť vím, že je to pamětnice blokády Leningradu. Představuji si tedy malou vetickou stařenku.

No hlavně už abychom byli u ní. Není to složité, popis cesty z letiště máme, tak se pomalu soukáme do maršrutky – osobní dodávky, která má určenou trasu. Zastavuje však, kde cestující potřebují a je řízena vlastně dispečersky; když je plná, odjíždí.

Stojíme před honosným domem v centru města a zkusíme kód, který by nám měl otevřít vstupní dveře. Dveře se po naťukání otevrou a nám se otvírá cesta do zaslíbeného bytu. Před námi je honosné široké schodiště a v parteru stojí vrátný. No tak to bude luxusní bydlení.

Vrátný nás vyvádí z omylu, dům, který hledáme, je o vchod vedle. Na stejný kód se otevírají i dveře vedlejšího domu, vstupní chodba je tmavá, sem tam svítí obnažená žárovka a my procházíme ztemnělou chodbou do dvora.

V okně nad námi se objeví ženská hlava, která nás evidentně již vyhlíží, a haleká, že už nám jde otevřít. Druhé vstupní dveře jsou taktéž elektronicky chráněné, ale to už se otevírají a my se seznamujeme s naší paní domácí. Lukáš, David, Tonda a Jan. Na oplátku nám prozradí, že se jmenuje Jevgenije, ale pro nás je už navždy Oleachandrovna, ani nevím, proč jsme jí přiřkli zrovna toto jméno. Nejedná se vůbec o žádnou seschlou stařenku, Oleachandrovna je statná ruská žena. Umím si představit, že by zvládla velet celé rotě.

Nejdřív nás vede po schodech dolů, abychom poté stoupali tři patra úzkým bočním schodištěm trojúhelníkového půdorysu. Schodiště je velmi úzké a jsem nadšen, neboť vůbec nemůžu využít výhod kufříku na kolečkách a nepohodlně ho táhnu v ruce. Ó jak si kluci lebedí, mají krosny na zádech.

Byt je to poměrně velký, vstupní hala přechází v kuchyni, po ruce je koupelna s historickou vanou na litinových nohách. Dostává se nám poučení, že sprchovat se můžeme

naprosto bez problémů, ale nesmíme cákat za vanu. Pak následuje prohlídka záchodu, který je udělaný ze dvou malých místnůstek, aspoň proto těsně u mísy je dveřní rám, ale dveře od záchodu jsou našťestí jen jedny, však by stejně u mísy být nemohly. Spekuluji, že rám je tam proto, aby starší lidé se měli jak zvednout z mísy.

Postupujeme dlouhou chodbou, míváme jedny zavřené dveře. Později nám dojde, že je to ložnice paní bytné. A pak již následují dva pokojíky – poměrně úzké a na konci chodby je velký obývací pokoj. Ve všech třech pokojích jsou rozkládací gauče. My s Tondou zabíráme obývací pokoj a kluci si zabírají vedlejší pokoj. Třetí pokoj, i přes nabídku, nevyužijeme. Máme sice s Tondou větší pokoj, ale zase menší ložní plochu. Snad to ty tři noci vydržíme.

Paní domácí nám přichystala večeři na uvítanou, i když v ceně nocležného jsou pouze snídaně. Při výborně omeletě se seznamujeme, povídáme si o důvodech, které nás přitáhly do Petrohradu. Oleachandrovnu uctíme darem, který jsme vybrali na letišti. Je to výpravná kniha o Praze v ruštině. Padaly názory, že koupíme becherovku, plyšového krtečka, ale nakonec nám přišla knížka v ruštině nejlepší. Naši naivitu jsme pochopili hnedle, když paní domácí igelitku ani neotevřela, odhodila ji, snad nezhnuseně,

na odkládací stolek se slovy: „České pivo jste mi nepřivezli?“

Při večeři však nás chválí, že jsme přijeli na bílé noci, že chceme vidět Petergof, Carskoje Selo a Jantarovou komnatu. Nad naši zmínkou o Auroře kroučí hlavou, neboť je to jen křižník a všichni turisté se na něj klepou, ale nic zajímavého na něm není. A když zjistí, že jedním z hlavních důvodů je poznání systému metra, mám dojem, že nás naprosto odepsala. No co může očekávat od čtyř chlapů, kteří jí přivezou místo piva knížku?

Seznamujeme ji i s naším nápadem, přemístit se z Petrohradu do Moskvy nočním vlakem. V tu chvíli bere do ruky telefon a někam dlouze telefonuje. Tuto praktiku vlastně uplatňuje pokaždé, když něco potřebujeme. Ať se jedná o výše zmíněný vlak, nákup poštovních známek a pohledů nebo jen lodní výlet do Petergofu. Prostě v nás vzbudí dojem, že vlastně takto proslulá ruská mafie funguje. Takže minimálně celý Petrohrad hned věděl, že jsou tu čtyři svobodní kluci, neboť to zmiňovala do každého telefonátu, a my jen během těch čtyř dní čekali, kdy budeme mít vystrojenou veselku. Dlužno však říci, že vše zařídila a vyjednala k naší naprosté spokojenosti.

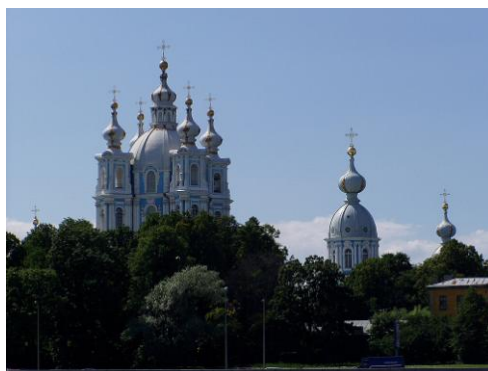
Já byl nadšený, neboť v četných rozhovorech s ní jsem si oprášil svou znalost ruštiny a ledacos jsem mohl pochopit. Např. že Lenin je stále v očích Rusů hrdina, neboť stačil zemřít v pravý čas. Koneckonců komunismus pro Rusko nebyl špatný systém. Stalin sice udělal sem tam nějakou botu, ale porazil Hitlera a vytáhl Rusko (svým způsobem celý Sovětský svaz) na dominantní místo v mezinárodní politice. Chruščev byl durak (myslel jsem si, že je to nejhrubší nadávka označující choulostivou část mužského těla, ale ve slovníku se překládá jako hlupák), Abcházie nikdy nebyla součástí Gruzie, kavkazské národy jsou pouze teroristé a žebráci, Putin je miláček národa a chrabrák, který pozdvihl ruský národ opět na nohy z mravního bahna a pohrdání, kam je uvrhl ten durak a alkoholik Jelcin.

Dostalo by se mi i patřičného zhodnocení roku 1956 a kontrarevoluce v Maďarsku a k tomu návdavkem i roku 1968 a okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy. O to jsem však nestál a přít se s paní bytnou jsem nechtěl. Přece jenom přesto všechno jsem ocenil zde ještě typickou slovanskou pohostinnost a možná jsem při společných debatách mohl trošilinku nahlédnout do širší zádumčivé ruské duše.

Snídaně nám připravovala bohaté; uvařila i nám boršč, udělala teplou masitou večeři a vrcholem jejího kulinářského umění byly vynikající palačinky se zakysanou smetanou a domácími zavařenými jahodami z Karélie, kam jezdí na svou daču.

A když jsme od ní odjížděli (naprosto nepochopitelně do hnusné a nebezpečné Moskvy), dojala mě tím, že na můj dotaz, kdy musíme vyklidit byt, odvětila, že odejdeme, až bude třeba, nejsme přece v hotelu, ale jsme její návštěva. A my den předem jsme si zjišťovali, zda je na Moskevském nádraží úschovna zavazadel, neboť vlak nám odjížděl ve čtvrt na dvě v noci.

Dostáváme od ní tip na návštěvu Smolenského chrámu, chrámu Sv. Izáka a Něvského prospektu. Jelikož čas postoupil, chystáme se vydat do města, neboť bílá noc z pátku na sobotu nám slibuje mnohé zážitky. Ač jako jediný jsem zažil před 14 dny bílé noci v Tallinu, a vím, co to obnáší, nechávám si fotoaparát doma a razím do ulic bez něj. Samozřejmě je to bláznovství, neboť do jedné hodiny ranní se dá fotit bez stativu, světla je dost a pak znovu od půl čtvrté už je zase takové světlo, že není třeba se vzdávat fotografování. Kluci našťestí mají sebou i stativy, tak můžeme fotit i v čase, kdy soumrak přechází ve svítání.

Velká většina domů má vstupní dveře bytelné a na elektronický klíč. Asi to tu s tou pouliční kriminalitou bude pravda. Cestou ke Smolenskému chrámu míjíme generální konzulát České republiky. Ulice jsou celkem liduprázdné a slunce nám krásně nasvěcuje ulice. Pohledem na hodinky zjišťuji, že už je dávno pryč desátá hodina večerní.

Smolenský chrám je opravdu impozantní. V okolí chrámu se nacházejí nejvyšší úřady Sanktpetěrburské oblasti. Ty tam určitě sídlily i za dob Leningradu, neboť všude jsou znaky

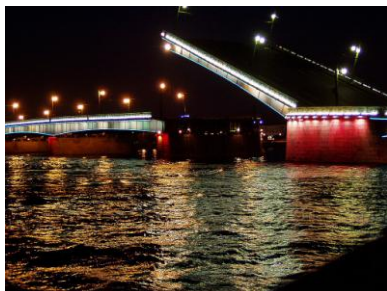

srpu a kladiva a proletářská hesla. Celkem rychle jsem si na tuto komunistickou realitu zvykl a nepřekvapovalo mě, že V. I. Lenin má všude sochy, busty, pojmenované ulice a náměstí. Však i Oleachandrovna kvůli nám používala Pítěr, což je familiérní pojmenování Sankt Petěrburku, ale jinak je to pro ni Leningrad.

To však už začal padat na petrohradské střechy soumrak a do ulic se vplížilo zvláštní přitímí. Naše kroky tedy vedly k Něvě. Neboť Něva za bílých nocí slibuje ty největší zážitky. Po jedné hodině ranní se začnou rozsvěcet pouliční lampy, mosty přes Něvu začnou svou barevnou metamorfózu a v patřičnou hodinu a minutu, která je uvedena na každém mostě, se začnou otevírat.

Pokud si návštěvník tohoto ruského města nedá pozor a nedostane se na svou stranu Něvy před otevřením mostu, musí si počkat tři hodiny, než se mosty zase zavřou. Metro v noci nejezdí a přes Něvu nevede cesty, neboť otevírání mostů není pouze pro turisty. Celé tři noční hodiny je silný provoz nákladních lodí po Něvě. Z moře do Ruska se vozí kontejnery plné zboží a naopak z Ruska na moře vyplouvají lodě plné dřeva. I my jsme si zkusili svůj běh o život přes most. Naneštěstí jsme si vybrali nejdelší most. Trojický most má přes Něvu něco slabě přes kilometr. Když zjistíte, že za 10 minut se provoz na mostě na tři hodiny zastaví a vy nejste na své straně, běžíte opravdu o život jako ta známá Lola. No asi bych normálně

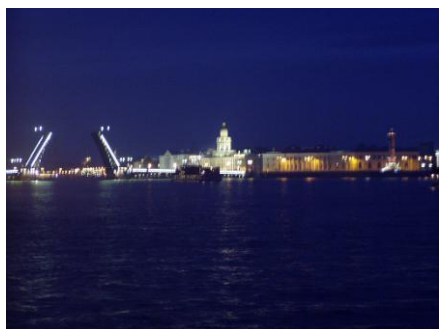
kilometr za 6 minut neuběhl, ale tělo si vzpomnělo na zašlou slávu Sokola, kterého jsem v dětství navštěvoval, a nezklamalo. Po doběhu na druhou stranu se rozblíkala červená světla, pomocníci milice natáhli v úpatí mostu přes silnici zátarasy a dech se nám zastavil. Začalo

nádherné představení otvírání mostů.

Pokud někdy na bílé noci do Petrohradu zavítáte, vyberte si noc z pátku na sobotu. Čestné čelo konvoji nákladních lodí dělají turistické motorové lodě i kocábky, na kterých halekají turisté a zdraví početné davy na nábřežích, které se už nedostaly na loď. Na Burzovním náměstí vzplanou jasným plamenem dva sloupy, které slavnostně osvětlují tu nádheru. My jsme všechny bílé noci trávili u Něvy, neboť taková atmosféra se jen tak nezažije, a jak říkala Oleachandrovna, vyspat se můžeme doma.

Ačkoliv patřím k lidem, kteří chodí rádi brzo spát, nenechal jsem si ani jednu bílou noc ujít a jsem moc rád, že jsem viděl zapadat slunce nad Petropavlovskou pevností a za tři hodinky zase na téměř stejném místě ho opět viděl vycházet. Jak však musí být zde trdomyslné zimy? No ani nechci pomyslet. Jednu noc nám Oleachandrovna zamkla a my

jsme ji museli probudit, abychom mohli nerušeně spočinout ve vodorovné poloze. Přestože jsme ji vzbudili a vytáhli z postele, nezlobila se na nás.

Mé obavy, že všechen čas budeme trávit pod zemí, se nenaplnily, i když jsme si petrohradského metra užili. Důležité je to, že v Petrohradu jsou do metra turnikety a vstup se platí žetonem. Jak dlouho v metru vydržíš, kolikrát přestoupíš, to je systému jedno. Dokud neopustíš na druhé straně turniket, můžeš se vozit do aleluja. Právem se domnívám, že systém opravdu nepočítá se čtyřmi notorickými jezdiči z Prahy.

Petrohradské metro má čtyři linky a z toho jedna je opravdu nepovedená, neboť většina stanic má ochrannou zeď s dveřmi, které se otevírají zároveň s dveřmi vozu. Takže stanice z vozu si neprohlédnete. Je tu však i rarita. Některé stanice nejsou dostatečně dlouhé, tak se dveře metra otevírají do tunelu. Dlužno podotknout, že na dveřích je informace v azbuce, aby se dané dveře v dotyčných stanicích nepoužívaly.

Další zvláštností je, že v metru se nesmí fotit. Na nás si však neprijdou, zvláště David je typický fotograf – špión. Rozhlédne se po nástupišti, bleskurychle udělá fotku a fotoaparát opět zmizí v batohu. Časem se osměluje i Tonda, a když fotoaparát vytahuje i Lukáš, objeví se u nich milicionář, který důrazně zakazuje focení a požaduje pokutu. Nemám takové chvíle rád, nefotil jsem, a tak mi nečiní problém se ke skupince nehlásit. Avšak kluků zavolání: „Honzo, pojd' překládat!“ mi zachrání čest a já se snažím milicionárovi vysvětlit naše počínání.

Fotoaparáty nám nezabavuje, ale musí sepsat protokol. Nad jeho hláškou, že potřebuje znát jméno aspoň jednoho z nás, se rozhostí trapné ticho. Nikdo nemá potřebu si udělat v Rusku záznam. Nakonec po mně chce, abych mu nahlásil Davidovo jméno. David to tedy vezme na sebe a na tiché doporučení Lukáše diktuje své nacionále – Petr Novák. Od té chvíle je naše čtyřka rozrostlá o pátého člena – Petra. Petře, díky a snad nebudeš mít v budoucnu problémy.

Milicionář inkasuje spokojeně 100 rublů, v přepočtu asi 65 korun, a mizí. V tu chvíli pocit stísněnosti a provinění opadá a začínáme vtípkovat. Vrcholem je, když se na mne kluci otočí a zeptají se, proč jsem ho nepožádal o společnou fotku s přijíždějící soupravou. No po bitvě je každý generál, ale za tu cenu mají kluci celkem levně pořízené fotky ze zakázané zóny.

V Petrohradu ještě existují tramvaje, trolejbusy, autobusy a už zmíněné maršrutky. Tramvajový provoz v těchto Benátkách severu byl nejrozsáhlejší na celém světě. Zřejmě už to nebude pravda a Petrohrad o své prvenství přišel, neboť začala celkem velká likvidace. Koleje jsou vytrhané, troleje stočené. Centrum je tedy bez tramvají. Možná je to způsobeno jen tím, že Petrohrad je jedno velké staveniště. Přestavuje se historické centrum, ulice jsou rozkopané a všude se vám na fotky dostane lešení nebo jeřáb.

Na Palácovém náměstí jsme objevili zajímavý autobus. Nebyl určen k přepravě cestujících, ale byl přeměněn na pojízdné toalety. Uznejte sami, že 15 rublů

za tento zážitek není moc.

Palácové náměstí se Zimním palácem – Ermitáží, je středobodem Petrohradu. Do půlkruhu je obkrouženo hlavním štábem, naproti je už zmíněná Ermitáž a naproti Ermitáži je budova Admirality.

Naproti Zimnímu paláci, který má jednu stranu samozřejmě pod lešením, je uprostřed Něvy udělaný vodotrysk, který funguje obdobně jako pražská Křížikova fontána. Jsem překvapený, když zjišťuji, že Aurora je od Zimního paláce celkem poměrně dost daleko. Teda aspoň v mém měřítku. Poněvadž kdykoliv jsem se zeptal Rusů na vzdálenost, odvětili, to není daleko, pěšky jste tam tak za hodinku.

Do Ermitáže jsme nešli, protože ani jeden z nás nedychtil strávit den s obrazy. Ale výstup do kopule

nedalekého chrámu Svatého Izáka jsme si ujit nenechali. Zvláště když se před chrámem vypíná celkem pozoruhodná jezdecká socha Petra I. Velikého – zakladatele tohoto města.

Při koupi lístků jsme se setkali s ruským nešvarem, který je ale naprosto legální a všudypřítomný. Tím nešvarem jsou dvojí ceny při návštěvě turistických objektů. Za stejnou službu Rus zaplatí 100 rublů, ale turista, který nemá občanský průkaz Ruské federace, zaplatí rublů tři sta.

Kdybychom aspoň dostali výklad v cizím jazyku, nebo jsme měli nějakou výhodu, bylo by to pochopitelné, ale v poskytovaných službách rozdílu nebylo. Mysleli jsme si, že bezchybnou ruštinou bychom mohli předstírat ruskou národnost, ale fungovalo to jinak. Všichni platí 300 rublů, po předložení občanky se udílí sleva. No co, však jsme tady jednou a vidět to chceme.

Po vystoupení kamenných schodů se dostáváme na střechu chrámu a po dalším kovovém schodišti vstupujeme do kupole. Z jejího ochozu je zajímavý pohled na město. Jsou celkem zřetelně vidět kanály, které daly městu přívlastek Benátky severu, dále se kocháme výhledem na Něvu, mořský přístav, rekonstruované budovy Admirality, Palácové náměstí se Zimním palácem a na domy v centru. Svým způsobem je to smutný pohled, neboť nám to připomíná nechvalně známé potěmkinovské vesnice. Mnoho domů má pouze obvodové zdi a vnitřek je vyrabovaný. Docházím k závěru, že návštěva Petrohradu na čtyři dny je akorát, a vůbec nelituji, že se přesuneme do Moskvy. Jediné co tomuto městu upřít nemohu, jsou ony fantastické bílé noci.

Abych nebyl nespravedlivý, ve městě samotném jsou ještě dvě atrakce, o kterých jsem se zmínil jen okrajově. Tou první je Petropavlovská pevnost a tou druhou křižník Aurora.

Petropavlovská pevnost se nachází na ostrově naproti Zimnímu paláci. A je to první, tím pádem nejstarší, budova v Petrohradu. Tuto pevnost nechal zbudovat Petr I. Veliký, který tím chtěl posílit vliv Rusů

v této oblasti. V bažinatém ústí řeky Něvy určil pro město nejlepší místo.

Pevnost na mne působila celkem známým dojmem. Připomínala mi fortifikační stavby v Terezíně nebo pražský Vyšehrad. K pevnosti se dá dostat pouze přes dva mosty a do pevnosti třemi branami.

Uprostřed pevnosti se nachází Petropavlovský chrám, který má charakteristickou vysokou štíhlou věž s pozlacenou střechou. Vyfotit v prostoru pevnosti tuto chrámovou věž běžným fotoaparátem je poměrně oříšek. Vyřešil jsem to po svém, mám ji vyfocenou na koso.

Pevnost je tiché klidné místo, kam nezasahuje hluk s přeplněných bulvárů a není cítit benzín a nafta z výfuků automobilů. Mnoho Rusů na písčité pláži

před zdmi pevnosti hraje plážovou odbíjenou, nebo se sluní.

Podíval jsem se tomu, neboť Petrohrad je přímořským městem a k moři to je z centra metrem chvilka. Když jsem však viděl ono místo, rozhodně bych ho nenazval pláží. Ač se pár lidí na pozůstatcích stavby a mezi odpadky jalo provozovat onu typickou letní aktivitu. To místo snad jen krásily dvě mladé slečny, které se rozhodly slunit nahoře bez.

V pevnosti jsem si uvědomil, že městská fauna je poměrně odlišná od pražské. Holubů tu moc není, o to víc je vrabců. V Praze se poslední dobou rozšířily straky a kavky, v Petrohradě větší ptáky zastupují vrány, které tu jsou v hojném počtu.

A nakonec jsem si nechal snad nejznámější památku Petrohradu – slavný křižník Auroru. Aurora je proslavená tím, že výstřelem zahájila útok na Zimní palác 7. listopadu 1917 a stala se modlou komunisticky smýšlejících lidí. Později se mluvilo o Velké říjnové

socialistické revoluci. V době útoku na Zimní palác ještě stále v Rusku platil Juliánský kalendář a podle něho výstřel padl 25. října 1917. To jen tak na upřesněnou.

Aurora je vlastně pojmenování polární záře a křižník tento poetický, ne politický, název získal na přelomu devatenáctého a dvacátého století, kdy byl vyroben a slavnostně spuštěn na vodu. Historie Aurory je tedy starší než historie VŘSR. Už v roce 1905 se

účastnila rusko-japonské války, kde utrpěla značné šrámy.

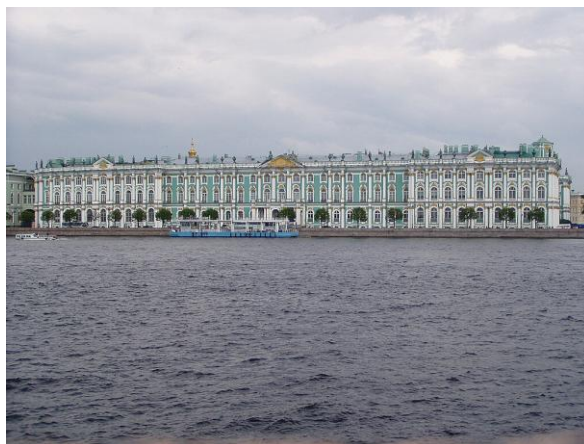
V současné době je možné muzeum na palubě Aurory navštívit, a to dokonce až do druhé hodiny ranní, jenže nikomu z nás se tam nechtělo.

Lukáš dokonce nostalgicky vzpomínal na léta strávená na základní škole v Prachaticích, kdy podzim pro něj byl spojený s kresbou Aurory.

Pro mne Aurora je zneužitou krasavicí, kdy jeden nešťastný výstřel zlikvidoval celou její historii i budoucnost. Nabízí se mi paralela

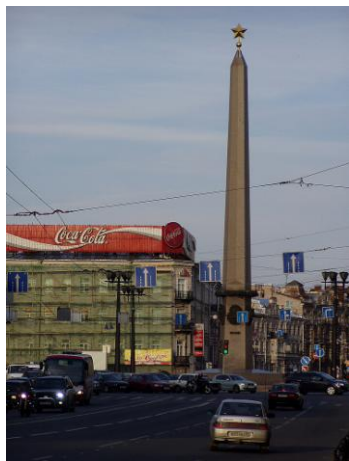
s George Sand, která vlastním jménem byla též Aurora, a kdy její životní příběh překryly skandály a k nitru se dostal málokdo.

Z památek už opravdu zbývají jen výstavní paláce, které leží mimo území města Petrohradu. Všechny průvodce doporučují návštěvu lodí, které vyplouvají od Ermitáže a přes Finský záliv vás zavezou k těm architektonickým klenotům. My jsme měli smůlu. Když jsme chtěli vyrazit, narazili jsme na to, že paláce jsou otevřené pouze do 17 hodin, což při našem převráceném vnímání času (důležité byly bílé noci) byla moc časná hodina. A když jsme se konečně jednou dokopali k tomu, abychom v přístavišti byli ve 14 hodin, dověděli jsme se, že ve Finském zálivu dochází k přeložce podmořského kabelu a všechny plavby jsou zrušené.

Vynahradili jsme si to plavbou po Něvě. Plavba trvala devadesát minut a z Něvy jsme si mohli prohlédnout město, mosty, pevnost, chrámy i Ermitáž.

Přiblížil se náš odjezd nočním vlakem do Moskvy. Vůbec nelituji toho, že jsme měli na Petrohrad pouze čtyři dny, město je v přestavbě, což mu na kráse mnoho ubírá, pro focení není taky vhodné, protože všude jsou natažené nějaké dráty a nepříjemný je všudypřítomný zápach ze zplodin motorů. Čím nás přivítá Moskva? Jaká bude jízda vlakem?

Máme štěstí, že se o nás bytná tak skvěle starala a sehnala nám lístky. Máme jízdenky, a jelikož jsme čtyři, celé lehátkové kupé je jen pro nás. Na cestu dostáváme rady, abychom v Moskvě na sebe dávali pozor, neboť jsou tam zlí lidé, zloději, kapsáři, bezdomovci a žebráci. Není problém narazit na zfetované gangy. A k tomu Oleachandrovna dodává, že v Moskvě není na co koukat, neboť je nudná a hnusná. Uklidňujeme ji, že většinu času budeme v podzemí, neboť nás zajímá systém metra. V tu chvíli se pokřičuje a slibuje nám, že se

za nás bude modlit, neboť metro je večer tím nejhorším místem.

Se smíšenými pocity kráčíme bílou nocí ztichlým Petrohradem na Moskevské nádraží, odkud nás do toho prokletého hrozného města odveze vlak.

V Rusku je výhoda to, že pokud jedete vlakem, nemusíte složitě hledat, z kterého nádraží vám to jede. Prostě do Moskvy se jezdí z Moskevského, na sever se jezdí z Finského a do Pobaltí z Baltského.

Čas kvapem běží a já začínám být nervózní, neboť do odjezdu je 40 minut a my ještě ani nemáme na cestu nakoupené jídlo a pití. V obchodě je samozřejmě velká fronta a ručičky na mých hodinkách zlověstně ukazují, že do odjezdu je 20 minut. Halou už vyloženě letím, jedu na plné obrátky, přestávám konverzovat a k tomu ještě zbytečná zastávka u informační tabule, která nás zdržuje asi o minutu a stejně se z ní nedozvídáme z kolikátého nástupiště vlak odjíždí.

Uff, konečně nacházíme náš vlak, dokonce i ten správný vagón. Každý vagón má svého dozorcího, my máme dozorčí, která se chce blýsknout, že je světa znalá a hned nás otipuje na Poláky. Těsně vedle, jsme z Čech. Ale i Čechy a Československo zná, neboť u nás byla s odborářským zájezdem. Praha a Karlovy Vary, to jsou města zaslíbená. Do odjezdu deset minut. Stihli jsme to.

Ubytovává nás v kupé, přináší ložní prádlo a ubezpečuje nás, že vše proběhne dobře a že se na ni máme se vším obracet.

S Lukášem zabíráme horní postele a Tonda s Davidem zůstávají dole. S Lukášem začínáme povlíkat postele, ale to už je vlak na cestě. Zjišťuji, že jsem si na cestu koupil velmi slanou minerálku, fakt se vypít nedá, ale když už stála tolik rublů (asi 30), tak ráno ty dva litry už mám v sobě. Vlak byl poměrně čistý, naprosto klidný a bezpečný. Dokonce jsme se na naši děžurnou obrátili, neboť jsme chtěli s Lukášem zábrany k postelím, abychom se během cesty neprobudili níž, než spí David s Tondou. Děžurná nám mile vysvětlí, že je to dobrý vlak a něco takového nehrozí. No nespadli jsme, třebaže jsme zábrany neměli.

Jediná nevýhoda je, že ve vagónu na osm kupé jsou jen dvě toalety, takže ráno je na záchod pomalu pořádník, neboť každý chce provést důkladnou hygienu a tráví na toaletě hodně minut. Ještě že vlak během noci nabral nadjetí a teď to na okraji Moskvy vyrovnává. Stojíme asi 50 minut, během nichž všichni prodělají ranní očistu a my zvládáme i snídani.

Předjíždějí nás všechny místní lokálky, neboť ty určitě vezou lidi za prací.

Nutno však podotknout, že na Leningradské nádraží (zbytečné to přejmenovávat na Sanktpetěrbuské) přijíždíme přesně na minutu. Vstupujeme do zářivého dne a čekáme, co se bude dít. Vsázíme se, kdo a jak dlouho v Moskvě přežije a kdyby jeden z nás nějakým nedopatřením přežil a vrátil se do vlasti, oznámí všem pozůstalým, jakou hrdinskou oběť jsme vykonali, když jsme se rozhodli opustit poklidný bezpečný Petrohrad a vyměnili to za Moskvu.

Do Moskvy jsme přijeli za pěkného počasí. To je pro červencovou Moskvu příznačné, dopoledne svítí slunce, kolem oběda se objeví mráčky a večer a celou noc praprší, v lepším případě promrholí. Celý den nám propršelo snad jen

tříkrát, ale nikdy to nebyl přivalový déšť, spíš jemně poprchávalo, chvílemi to přešlo v provazy, pak zase mrholení.

Byt jsme tentokrát měli objednaný na moderním sídlišti. Museli jsme se už spokojit sami se sebou, neboť byt byl využíván k pronájmům. Tudíž konečně sami sobě pány. Mělo to i nějaké nevýhody, třeba hned jsem musel po svém kufru vyluxovat chodbu a ložnici, neboť kolečka se mi umazala od bahna. Popisovat svoje vysavačské umění nebudu, ale díky Davidovi jsem nakonec mohl luxovat. Našel vypínač (proč se tomu říká vypínač, když jsem potřeboval vysavač zapnout?), dokonce zastrčil zástrčku do zásuvky a vysavač mi zapnul.

Sami jsme si i vařili. Lukáš umí výborná míchaná vajíčka, dvakrát nám je připravil a

Tondu to vedlo k tomu, že na Lukášův um složil opěvnou ódu; s některými verši jsem přispěl svou trochou i já. Pokud jsme jedli doma, což bylo většinou, nebyli jsme odkázáni pouze na chleba s máslem, salámem, sýrem a paštikou. Ale kuchyní často zavoněla instantní polévka, párky a klobásy, grilovaná kuřata i šašlik.

Ale Moskva není jen o jídle, především nám jde přece o metro, které nás svými 11 linkami klasické podzemky, jedné nadzemní (tzv. lehké) a jedné linky monorailu do Moskvy přivedlo. Moskevské metro funguje od roku 1935 a mnoho stanic je výstavních. Nejhezčí stanice jsou zřejmě na lince číslo pět, která je okružní. Některé stanice jsou nadzemní, takže v nich člověk lehce

zmokne a dokonce jedna stanice je přímo uprostřed mostu. Svým způsobem mi připomínala pražskou stanici Vyšehrad, ale tato stanice Vrabčí hory byla vážně uprostřed mostu nad řekou Moskvou. V Moskvě i nadále ještě existuje stanice Pražská, kterou projektoval český architekt. Na oplátku ruský architekt vyprojektoval stanici Moskevská v Praze, která teď nese název Anděl. Ale tak, jak my jsme při rekonstrukci severního vestibulu sundali mozaiku Moskvy, Rusové před plastikou Prahy necitlivě postavili fotostánek.

Moskevské metro je velmi rychlý prostředek a výborný lék na přečpané ulice a bulváry. Metro ve špičce jezdí po neskutečných 75 vteřinách. V praxi to vypadá tak, že na konci stanice vidíte červená koncová světla odjíždějícího metra a na začátku stanice už jsou bílá světla právě příjíždějící soupravy. Pouze v nočních hodinách (metro je v provozu od 6 do 1) má metro skandální interval – celé tři minuty!

Jelikož v Moskvě je hlášeno k pobytu více lidí, než v celé naší republice, jezdí zde metro v soupravách po osmi vagónech a je ve špičkách vždy plné. Systém odbavení je podobný tomu petrohradskému, jen místo žetonů se vydávají magnetické karty. Na jeden vstup jsme v metru maximálně pobyli pět a čtvrt hodiny, za 14 rublů to bylo příjemné.

Metro za Velké vlastenecké války sloužilo jako lazaret, úkryt a jeden den i jako sjezdový palác. Proto mě ani nepřekvapuje, že jedna souprava tuto těžkou dobu připomíná a na památku nese jméno Národní domobranec. Nebo vám přijede rudě vybarvená souprava se žlutými číslicemi sedm a pět, která připomíná 75. výročí VŘSR a logicky nese název Rudá střela.

Ale moskevské metro není jen historickou záležitostí: buduje se stále, každý rok se otvírají nové stanice a v podzemí jezdí souprava – galerie. Uvnitř vozu

jsou nainstalované obrazy, avšak tato souprava má jednu nevýhodu, instalace je na úkor sedadel, takže v této soupravě je stále plno a člověk si umění neužije.

V jedné ze stanic se nachází muzeum metra. Je jasné, že naše kroky směřují právě tam. Vstupné se neplatí, očekávám tedy, že tam bude pouhopouhá instalace rudého koutku a povídání o tom, jak už Lenin snil o moskevském metru. Přesně jak jsem očekával, za vstupními dveřmi se nachází rudý koutek s bustou komunistického revolucionáře. Ale to je snad jediná dobová úlitba. V muzeu se nacházejí plánky sítě, modely jednotlivých typů vagónů, model zabezpečovacího zařízení, turniket, kabina strojvedoucího a také tu mají malý promítací sál, kde shlédneme se zaujetím dva filmy o moskevském metru.

Když personál zjistí, že jsme pracovníci pražského dopravního podniku odštěpného závodu metra (ani nevím, jak jsem k tomu přišel), věnuje se nám přepělivě. Dokonce si nás rozdělí na dvě skupinky. Já s Lukášem tvoříme jednu skupinku a Tonda s Davidem druhou. Náš průvodce má trochu smůlu, neboť s Lukášem neprojevujeme tak velké nadšení a snažíme se průvodce zbavit. Naštěstí přichází babička s vnučkem a náš průvodce svoje znalosti předává jim.

David s Tondou (opravdoví zaměstnanci metra) projevují nadšení a tráví prohlídku v přátelské rozmluvě s mladým průvodcem, o to však zapálenějším fandou do metra. Abychom mohli odejít, připojujeme se po hodině s Lukášem k nim, což mělo za následek, že jsem musel v ruštině vysvětlovat, proč jsme stanici Moskevskou přejmenovali na Anděl, proč již nenakupujeme výborné ruské vozy, atp.

I v moskevském metru se nesmí fotit, ale na toto jsme již vybaveni, neboť ještě před cestou Lukáš zařídil od šéfa moskevského metra bumážku, která nám focení v prostorách metra dovoluje. Díky tomuto se seznamujeme se staničním personálem na každé druhé stanici, kde vytahujeme fotoaparáty. Některé zaměstnankyně s opovržením odejdou, když zjistí, že na nás jejich uniforma neplatí, některé si zavolají na pomoc kolegyni. Milicionář, který nás zadržel na jedné stanici, se s námi dokonce zapovídal, na rozloučenou nám potřásl pravicemi a dodal, abychom v metru nejezdili večer, neboť je to nebezpečné.

Jen jednou nám bumážka vůbec nepomohla. Jsme na konečné stanici Vychino, která je pozemní stanicí a má dvě nástupiště. Bez problému fotíme, někteří z nás zvládnou si i nafotit obrat soupravy, a když už chceme ze stanice odjet, kde se vezme, tu se vezme uklízečka. V ruce třímá typické březové košťátko a kolem nás zametá v čím dál menších kruzích. Chci toho využít a udělám vstřícný krok, abych jí na lopatku hodil obal od banánku v čokoládě.

Než však stačím nasadit úsměv a svou brilantní ruštinu, ta paní o výšce metr padesát spustí na celé nástupiště, že fotíme v místech, kde je to zakázané. Nepustí nás ke slovu, bumážka ji naprosto nezajímá a hlavně tato malá velká žena nás čtyři urostlé dospělé chlapy drží v šachu svým březovým košťátkem.

My jsme naprosto klidní, neboť víme, že na nás nemá. Klidně vyčkáváme, co s námi provede. Náš klid ji mate, a tak začne řvát na celé nástupiště: „Licooooooooooooo!“ , což je asi vedoucí stanice. Jenže Lica na ni nemá čas. Tak zastaví kolemjdoucího strojvůdce, který jí nevěnuje pohled, natož aby si vyslechl, jak zadržela čtyři nebezpečné špióny.

Do toho opět pronikavý křik dožadující se Licy. Už nás to nebaví, neboť nám odjely dvě soupravy, tak nabízíme statečné uklízeče, že za Licou zajdeme. To přijímá, snad jediná věta, kterou od nás vzala na vědomí, jenže nás chce odvést ze stanice pryč, a to se nelíbí nám, neboť jsme si právě zaplatili vstup. Tak zase srdcervoucí řev, který touží potom, aby Lica

přišla. Lica se neobjevila, ale přišel milicionář, který si naši bumážku přečetl; řekl, že je vše v pořádku, a nastoupil do právě přijaté soupravy, což pro nás byl pokyn, abychom ho následovali. Ještě teď vidím, jak nám březové košťátko hrozí do okénka soupravy, která se pomalu rozjíždí a nechává udatnou uklízečku v opuštěné stanici s rozplývajícím se snem na povýšení.

Naštěstí pro mne nejsou kluci pouze fandové do podzemky, takže dochází i na památky města.

Nejvýraznější památkou Moskvy je zřejmě Kreml. Tento pahorek nacházející se nad řekou Moskvou je obehnaný vysokou rudou zdí s devatenácti věžemi. Nejznámější je zajisté Spasskaja věž s obrovskými ciferníky hodin, která slouží jako vstupní brána do Kremlu z Rudého náměstí. Jenže ouha, vstup je zpoplatněný a do Kremlu rozhodně turista touto věží nevstoupí.

Vstup do Kremlu je z Alexandrovského parku věží Kutafja, která je předsunutou baštou Trojické věže. Po celkem dlouhém stání ve frontě máme vstupenky do Kremlu. Ostraha u vstupu nás však odkáže zpátky do parku, kde je zpoplatněná úschovna batohů.

Do Kremlu se může pouze s fotoaparáty a dámám je povolena malá kabelka.

Proud turistů nás unáší skrze věže ke Státnímu Kremelskému paláci, který se dřív jmenoval Sjezdový. Byl postavený za dob Chruščeva a vyloženě se do tohoto komplexu nehodí, je jak pěst na oko. Inu Chruščev byl durak.

Míjíme budovu Zbrojnice, která je lemovaná řádkou děl. Přesto mezi nimi slavný Car nestojí. Japonští turisté, kteří se snaží dostat do svých fotoaparátů celý Státní Kremelský palác, vybočují z chodníku, ale ostrý hvizd píšťalky všudypřítomných hlídkujících milicionářů je umravní. Není se čemu divit, Kreml je sídlem prezidenta i Senátu Ruské federace.

To však už jsme právě kolem zmíněného Senátu unášeni davem asijských turistů

k Chrámovému náměstí. Před chrámem Dvanácti apoštolů stojí Car-puška. Největší kanón všech dob. Na samotném Chrámovém náměstí se srocné šiky turistů rozestupují a můžu se aspoň kochat atmosférou tohoto nádherného místa. Chrámové náměstí lemují čtyři pravoslavné chrámy a zvonice Ivana Velikého a uprostřed se nachází korunovační chrám ruských carů. Z pěti přístupných chrámů jsou otevřeny pouze

tři. Ani tento fakt nesnížil vstupné.

Před zvonici se nachází druhé unikum – největší zvon světa Car-kolokol. Tento zvon však nikdy nezvonil, neboť když byl složen ve zvonici, zachvátil tuto velký požár. Oheň zvon zahřál a hasiči zvon polili studenou vodou. Zvon pukl, aniž by někdy vydal svůj tón. I tak občas skončí velikáni. Jen nechápu turisty, kteří se snaží na zvon vylézt. Ostrý hvizd píšťalky jim v tom vždy zabrání.

Procházíme kolem Velkého Kremelského paláce, kde jsou přijímány zahraniční návštěvy, nás však dovnitř nikdo nezve, tak Borovickou věží vycházíme z Kremlu ven do Alexandrovského sadu a vyzvedáváme si svá zavazadla.

Z Kremlu nás kroky zavádějí na Arbat – slavnou to moskevskou třídu, která je v současnosti zasvěcená umělcům. Arbat začíná na Arbatském náměstí a vede ke stalinistické budově Ministerstva zahraničních věcí. Na Arbatu jsou místní umělci, kteří za pár okamžiků vytvoří váš portrét, karikaturu či jinou malbu. Míjíme slavnou restauraci Praga, která tu stojí od roku 1912, a míříme dál, neboť na oběd se zastavíme v Ukrajinské restauraci. No řekněte, copak si turisté ze západu, notabene z Evropské

unie, nemůžou dopřát poobědvat na Arbatu?

Obsluha je v ukrajinských krojích a jediná hosteska, která kroj nemá, je zřejmě dcerou majitele, neboť tak nepříjemnou a otrávenou ženskou by si v podniku nikdo nenechal. Z jídelního lístku si objednávám předkrm: šašlik z mořských plodů, dále ukrajinský boršč, na kterém se shodneme všichni, a k jídlu mě upoutal úhoř pečený v alobalu se zeleninou. K pití jsme si objednali typické české pivo Pražečku. Nikdo z nás ho neznal, ale pro ruský trh ho vaří pražský pivovar. Když host vypije litr piva, dostane stírací los. Hm, už se těším, jak v Rusku něco vyhraji. Pivo je však tak hnusné, že druhé nezvládá nikdo z nás. Boršč nám to vynahradil, byl vynikající. Tak navrch už jen zmrzlinový pohár a můžeme pokračovat v prohlídce Arbatu.

Jak jsem se již zmínil, Arbat končí u budovy MZV, která je vybudovaná v duchu socialistického realismu, kterému se někdy říká stalinistické baroko.

Takových budov je z padesátých let minulého století v Moskvě sedm. Nejznámější je zřejmě největší z nich – Lomonosovova univerzita, která se nachází na Vrabčích horách. Před vstupním portálem univerzity se s Lukášem shodujeme, že bychom tu minimálně jeden semestr vydrželi studovat. I když je to univerzita mladá, vybudovaná v duchu komunismu a ruského velikášství, fascinuje mě. Bylo by mi ctí, kdybych mohl být jejím studentem.

Ani ten pocit jsem si nemohl užít, neboť ve vstupu je vrátnice a dovnitř se pouští pouze na index – studijní průkaz. Tak nám nezbyvá nic jiného, než se pohledem na Moskvu kochat z vyhlídkové plošiny u Univerzity na Vrabčích horách. Trochu mi běhá mráz po zádech, když si uvědomím, že právě zde se s městem loučí jedna z hlavních postav Bulgakovova románu Mistr a Markétka.

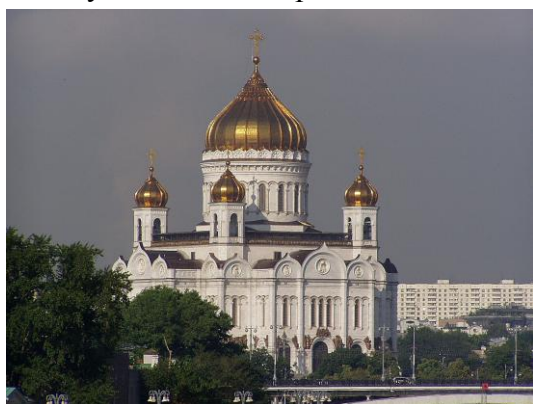
Než však toto, připomíná pohled na město rok 1980, kdy Moskva hostila Olympiádu. Před námi je jako na dlani stadión Lužniki a dokonce se tu nacházejí i skokanské můstky, které však letními hrami využité nebyly.

Další podobnou stavbou je československým turistům v dobách SSSR jistě dobře známý hotel Ukrajina. I já jsem měl představu, že se v tomto hotelu ubytujeme, jenže hotel prochází rekonstrukcí; však nebydlíme špatně. Zajímavé je, že se po Moskvě začínají objevovat novostavby, které koketují se stylem socialistického realismu. Inu proč ne, koneckonců je to snad poslední styl, který se projevil v architektuře, výtvarném umění i na divadle.

Přes řeku od hotelu se nachází Bílý dům, který je v současné době sídlem Vládi, teda pardón vlády. To, že v Rusku naplno funguje demokracie, zjišťujeme, když procházíme okolo masivního železného plotu. U plotu stojí žena, která skrz plot interpeluje vládu takovým způsobem, že i já červenám, a to, prosím, neznám všechna ruská slova. Je mi však jasné, že toto si vláda za rámeček nedá.

Aby se místo uzavřelo do pomyslného trojúhelníku, stojí oproti hotelu a vedle vlády otevřená kniha, dříve budova RVHP. Jsem naprosto rozechvělý, neboť se procházím po místech, která jsem znal pouze z hodin ruského jazyka.

Ačkoliv Stalin byl iniciátorem velkých staveb v Moskvě, je podepsán i pod zánikem některých církevních památek. Poblíž Kremľu na nábřeží Moskvy stával do dvacátých let minulého století chrám Krista Spasitele. Ten byl mocnému diktátorovi trnem v oku, proto byl chrám srovnán se zemí. Na jeho místě se měla tyčit stalinistická budova. Pohyblivé písky, na kterých Moskva z části stojí, překazily Stalinovy plány.

Proluka lákala k zastavení i Chruščeva, který zde zřídil velkou plovárnu s bazénem. Na přelomu tisíciletí se osvícený moskevský starosta Lužkov zasadil o vybudování věrné repliky chrámu. Tomu chrámu to na břehu řeky ohromně sluší. K chrámu vede most pro pěší, který jsem překřtil na most

Novomanželů, neboť na jeho litinové zábradlí novomanželé uzamykají visací zámky, aby tím dokázaly pevnost svého nerozlučného svazku.

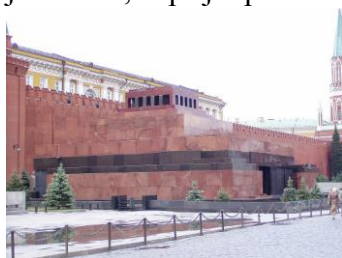
Další obnovenou stavbou jsou Nedělní vrata, která spojují Maněžní náměstí s náměstím Rudým. Ta jistojistě padla za oběť vojenským přehlídkám. Rudé náměstí je tedy z jedné strany lemováno Historickým muzeem s Nedělními vraty, z druhé strany lemuje náměstí velký obchodní dům GUM, na straně od řeky stojí chrám Vasila Blaženého a poslední stranou je kremelská zeď, u které jsou pochovaní význační lidé Ruska, a samozřejmě se tam tyčí i Leninovo mauzoleum.

Vstupem na Rudé náměstí se ve mně zvedají stavidla euforie a já se cítím naprosto blaženě, když přes celé náměstí vidím Vasila Blaženého ve své

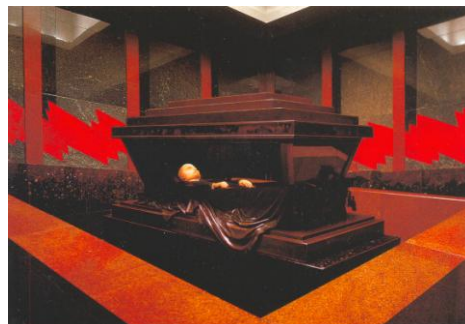
nádheře. Na Rudé náměstí se vracíme skoro obden, je to místo, které má velmi silné genius loci.

Copak bychom byli za turisty, kdybychom si nevystáli frontu do muzea voskové figuríny? Už poučení ohledně batohů rozdělujeme se na dvojice. Já tradičně již s Lukášem jdu do mauzolea první a kluci nám hlídají batohy i s fotoaparáty. Neboť do hrobky se nesmí nic vnášet. Napadá mě, že zde naprosto platí rčení, že do hrobu si to sebou nevezmeš. Ve frontě máme děsivou smůlu, neboť nás obklopí dav hlasitých Italek, které si dobu krátí pokuřováním. K mému naprostému úžasu zjišťuji, že před námi stojí můj student, který, dle jeho slov, si přijel procvičit jazyk.

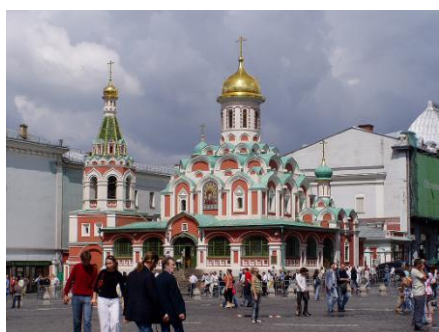
To však už jsme u bezpečnostních rámců, kterými bez problému procházíme, a otvírá se nám tím cesta do mauzolea. Nejdříve procházíme kolem náhrobků u zdi, abychom po chvíli minuli busty státníků Sovětského svazu, lépe napsáno busty generálních tajemníků ÚV KSSS. Já se zastavuji u Brežněvovy busty a od srdce mu říkám, co si o něm a o srpnu 1968 myslím. Se zadostiučiněním si vzpomenu na televizní přímý přenos z pohřbu, kdy jeho rakev vynášejí spolusoudruzi z politbyra, jejichž věkový průměr je vysoko nad šedesáti lety, a málem ho z rakve vysypou. Od tohoto okamžiku již zemřelé vynášela čestná garda a soudruzi dělali za rakví průvod.

Uvnitř mauzolea je naproste ticho a tma. Z ostrého letního slunce nám přechod do temna hrobky nedělá dobře, přesto naše kroky usměrňují příslušníci čestné gardy a víme, že musíme být tišší a nezastavovat se. Jelikož jsme chytře nechali skupinku jít napřed, máme relativní čas si nabalzamované tělo prohlédnout. Docházím k závěru, že je to právě tělo a tudíž se nejedná o voskovou figurínu.

Po chvílce stísněně slavnostního pocitu se ocitáme venku opět u zdi, kde mimo jiné je pohřben první člověk, který se podíval do vesmíru. Přesouváme se zpět na začátek fronty, aby si i kluci mohli tento zážitek prožít.

Zatímco Tonda s Davidem jsou na prohlídce mrtvol, my se setkáváme s živým Leninem. Dokonce ho vidíme hned dvakrát. Nedopřáli jsme si vodku, to jen místní si snaží přivydělat nějaký ten rubl. Jeden je hodně podobný svému vzoru, dokonce vytahuje z náprsní kapsy čerstvý výtisk Jiskry, jen doufám, že nemá syfilis, aby se ta Japonka, která se s ním fotí, nenakazila. Tento fotogenický Lenin pracuje každý den, což mi odporuje s jeho učením, ale doba je už prostě jiná. To do mauzolea se může pouze ve středu a ve čtvrtek, pak také od soboty do pondělí, ale audience je vždy pouze od 10 do 13 hodin.

Na Rudém náměstí je kromě chrámu Vasila Blaženého i Kazaňský chrám, do kterého nakukujeme. Jedná se o typický pravoslavný chrám, kde čadí mnoho svící, na zdech jsou umístěné ikony a právě probíhá bohoslužba, takže decentně zařazujeme zpátečku, abychom nerušili.

Abychom blíže poznali pravoslaví, vypravili jsme se do Novoděvičského kláštera. Ten se nachází poblíž sportovního komplexu Lužniki a uvnitř se muzeální formou můžete seznámit

s pravoslavním a historií kláštera. Jestli jsem dobře porozuměl, v tomto klášteře se z žen znovu stávaly panny. Celkem by mě ten zázrak zajímal, ale jelikož nejsem pravoslavného vyznání, zůstane mi toto mystérium navěky zapovězeno. Přesto mi to nezabránilo, abych se neoddával kráse ikonostasu v centrálním klášterním chrámu.

Moskva nabízí i řadu památníků a pomníků. Toužím vidět sochu V. I. Lenina před Ministerstvem vnitra Ruské federace, neboť byla postavená až v roce 1988 a na svou dobu stála velké peníze. Jsem trochu zklamaný, neboť monumentálnost té sochy nenasvědčuje utopeným velkým penězům. A jelikož nikdo z nás netouží zažádat na vnitru o azyl,

procházíme Leninský prospekt k další soše, tentokrát postavenou prvnímu letci do kosmu, Juriji Alexejeviči Gagarinovi. Socha je daleko větší a paprsky prudkého letního slunce kloužou po hladké soše monumentálně.

Ke slavným sochám je třeba přičíst i tu V. V. Majakovského, která vévodí

Triumfálnímu náměstí, ale prim u mne hraje socha ruskému romantikovi Alexandru Sergejeviči Puškinovi, která stojí uprostřed Puškinova náměstí. To místo je malebné a vůbec se nedivím, že si zde dávají dostaveníčka zamilované páry.

A nesmím zapomenout na kout Alexandrovského parku, kde je u kremelské zdi pomník neznámému hrdinovi s věčným plamenem, který neuhasí ani letní přeháňka. Neznámého vojína zde hlídá opět čestná garda a její střídání je vděčnou turistickou atrakcí. Další atrakcí této gardy je něco, co jsem nikdy nezažil. Vrchní dohlížitel čas od času dojde ke strážní, upraví jí samopal, přezku u opasku, ramena, vlasy, čepici a celý rituál končí letným pohlazením tváře.

Těch pomníků je v Moskvě opravdu mnoho a Rusové mají v tomto značnou zálibu. Proto jsem byl neskutečně rád, když jsme se vypravili k VDNCH (Výstavka dastizéniji národnovo chazjájstva) – moskevskému výstavišti, kde se za dob Sovětského svazu vystavovaly úspěchy jednotlivých republik. Bohužel v současné době si toto místo hledá svou novou tvář, stejně asi jako pražské holešovické výstaviště. Jsou tu zchátralé pavilóny, pozůstatky výstavy v podobě modelů dvou sovětských letounů TU 154 a JAK 42 doplněné modelem vesmírného korábu a polozapomenutá ztlacená fontána Družby národů.

Mě sem však táhla velká socha Dělníka a kolchoznice. Procourali jsme celý zubožený park a nemohli jsme tento monument najít. Není tak malý, aby nebyl vidět, přece se nepropadl do propadliště dějin. Nedá mi to a ptám se ostrahy, kdeže ta zajímavá socha je. Odpovědí mi je, že se opravuje. Tak žádám, aby mi aspoň ukázala místo, kde pomník stál. V tu chvíli je mi jasné, že se pomník na své místo už nevrátí. Otázkou vůbec je, zda se opravuje, neboť místem vede trať monorailu.

Pokud si chcete prohlédnout Moskvu z nadhledu, moc příležitostí není. Jak jsem se dříve zmínil, pěkné vyhlídkové místo je u Univerzity, další možnost je z výškového stalinistického hotelu Ukrajina, my jsme měli smůlu, že právě probíhala rekonstrukce. Pohled

na město musí být nejúchvatnější z nejvyšší stavby Moskvy – z televizní věže Ostankino. Bohužel i ta je v opravě.

Pohledy na Moskvu z výšky jsou nám tedy utajeny, vyrazíme aspoň do výletního místa ruských carů – do Kolomenskoje. Kdysi to býval park daleko za Moskvou, dnes se tam pohodlně dopravíte metrem.

Kolomenskoje je skutečně relaxační místo, které mi něčím připomíná Petřín. Možná je to tím růžovým sadem nebo ledabyle poházenými stavbami anebo tou dřevěnicí, která mi vzdáleně připomíná dřevěný kostel z Podkarpatské Rusi nad Kinského zahradou. Park se

svažuje až k řece a tam se nám otevírá pohled na dlouhou vydlážděnou promenádu. Jak je v Rusku zvykem, místa je dost, proč by tedy nemohly v hlavním městě být velké budovy či rozlehlé parky.

Dalším pozoruhodným moskevským parkem je Park vítězství, který se nachází na Poklonné hoře, mimochodem odtud je moc pěkný pohled na Lomonosovku. Na temeni hory se nachází monumentální památník Velké vlastenecké válce. Ani se nedivím velikosti památníku, neboť nenajdete v Rusku rodinu, která by neměla minimálně jednoho padlého v této krvavé řeži.

Na širokém bulváru, který prochází po Poklonné hoře, se hrdě vypíná Vítězný oblouk.

Ten nám dal velmi zabrat. Můj tištěný průvodce píše, že Vítězný oblouk se nachází na Vítězném (Triumfálním) náměstí. Tam jsme bez problémů objevili Majakovského sochu, ale po oblouku jako by se země slehla. No přece nezbourali Vítězný oblouk! Zastavuji jednu starší ženu a ptám se jí, kdeže se oblouk nachází. Odkazuje mě na Kuzněckij most, ale to se mi nezdá, protože okolí jsme již měli zmapované. Zkusím to tedy u mladších ročníků. Jedna pohledná mladá Ruska mě už správně naviguje do Parku vítězství.

Před památníkem a muzeem Velké vlastenecké války stříká mnoho fontán, které slouží ptákům jako pítka, místním k osvěžení nohou a turistům jako všude jinde ve světě k odlehčení peněženek. I já jsem přispěl mincemi do jedné z fontán.

Ruské mince se běžně válejí na ulici. Ať se jedná o jednopějky či dvourubly. Stačí se pozorně dívat pod nohy a kolem stánků, u vstupů do metra či v samoobsluhách si peníze posbírat. A já, spořivý Kozoroh, nesnesu, aby peníze zahálely. Pečlivě jsem mince sbíral a vracel je do oběhu. Pravdou je, že z jednopějek v obchodech nadšení nebyli, přesto je ode mne brali. Kluci se nejdřív podívovali; jemně povzbuzujícími slovy jsem je k této hře přiměl po několika dnech. Troufám si odhadnout, že za těch 12 dní jsem posbíral takových 30 rublů. Dokonce mi Tonda složil báseň.

*Hledám rubl, hledám,
nikomu ho nedám.
Až ho najdu, bude můj,
i kdyby byl „óčeň“ fuj.*

Je s podivem, že se centrální ruské bance vyplatí jedno a pětikopějky razit, když nemají už funkci oběživa. Přesto se razí, neboť na nových blýskavých mincích byl letošní letopočet.

Za peníze se dá v Rusku koupit vše. V Moskvě i v Petrohradu jsou obchody velmi dobře zásobené a není tam vidět nouze. I jídla je dost, na ulici si můžete koupit v rychlém občerstvení typické párky, pirožky, zmrzlinu a také palačinky. Před vašimi očima vám nalijí na elektrickou plotýnku těsto, zvláštním udělátkem ji vyhladí do tenkosti papíru, obrátí, naplní

požadovanou přísadou a nádherně zabalí. Já jsem si kupoval palačinky s červeným kaviárem a měl jsem boule za ušima, i když byly třikrát dražší než sladké.

U jednoho stánku si Tonda chtěl koupit zmrzlinu v kelímku, ale byl nervózní z toho, že nikde neviděl lžičky či dřívka. Obrátil se na mne s dotazem, jak se rusky řekne lžička. Zrovna takové slovíčko, které neznám. Začal jsem tedy detailně obhlížet zmrzlinářčin vozík a objevil jsem, že lžičky má ukryté u kasy. S radostí jsem na Tonda zvolal: „Paní má, paní má, paní má!“ V tom se na mne mladé rusky, stojící ve frontě před Tondou, otočily a spustily: „Panimá, panimá!“ Chvíli mi trvalo, než jsem „panimál“.

K závěru našeho pobytu se sluší nakoupit nějaké suvenýry, které budou sloužit jako dárky či milé vzpomínky. Od různých matřjůšek a komunistických artefaktů jsem rychle opustil. Tradičně jsem sháněl žlutá trička. V jednom stánku měli různá trička, ale žlutá jsem neviděl. Nečinilo mi obtíží zeptat se. Paní vystrachala z pod pultu krásné žluté tričko a navíc v mé velikosti. To už se připojila kolegyně z vedlejšího stánku a začal pravidelný přátelský výslech.

„Odkud jste?“

„Z České republiky.“

„Tam jsem byla před 15 lety. Praha je krásná a v Karlových Varech to bylo fajn.“

„Ano, Praha je krásná, já jsem se tam narodil.“

„Dopisují si se svou kamarádkou z Karviné. Víte, kde je Karviná?“

„Ano, vím, kde je Karviná.“

„A neznáte tam Janu Novákovou?“

Podobných rozhovorů jsem se účastnil obden, jen údaje se lišily. S jistou nostalgií jsem si při nich zavzpomínal na akci *Zdrávstvuj, moj nepoznakómyj drug*, která propagovala výuku ruštiny dopisováním si s rodilými Rusy.

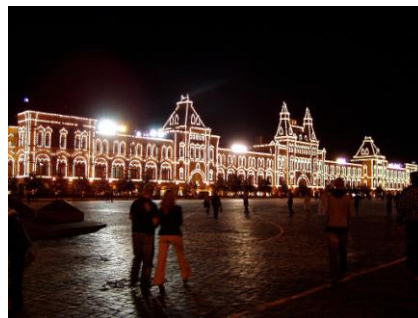
Samozřejmě, že jsme nemohli vynechat návštěvu slavných obchodních domů CUM a GUM. CUM je nedaleko Velkého divadla, ale v současné době jsou přístupná pouze tři patra. Přízemí je jedna velká parfumerie, v prvním patře hadry pro chlapy a v druhém patře hadry pro ženy. No absolutně nezajímavý obchoďák, třebaže vám při vstupu portýr

otevře dveře.

Zato v GUMu se dobře nakupuje. Jsou to vlastně zastřešené tři obchodní pasáže o třech patrech. Jsou tam obchody s luxusními módními značkami, lahůdkovými potravinami, nespočet kavárniček, ale i jídelen s ruskou stravou a jsou tam i obchody se suvenýry.

Jelikož se GUM nachází na Rudém náměstí, předpokládali jsme vysoké turistické ceny, ale opak je pravdou. V GUMu se dá poměrně levně nakoupit a pojíst ve třetím patře jsme si dovolili i předposlední den pobytu.

Samostatnou kapitolou je ruská pošta. Na každé pobočce se chlubí tím, jak pošta od 1. ledna prošla modernizací, zrychlila své služby, zavedla první třídu, která zaručuje dodání zásilky po celé Rusi do druhého dne. Pominu-li, že za známku na pohled přepravovaný letecky po Evropě se vyžaduje cena, ke které ruská pošta nevydala známku v nominální hodnotě, tak mi nečiní větší obtíže koupit si známek víc.

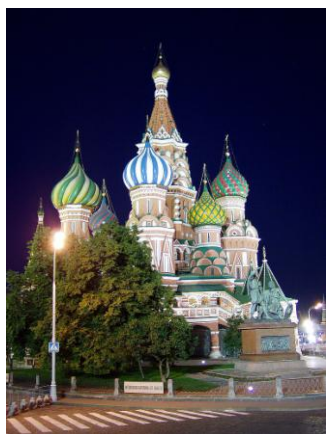
Když si však vystojíte krátkou frontu, asi hodinu a půl, a dostanete se k přepážce, dozvíte se, že devatenáctirublovou známku nemají. Jistě, to vím, tak mi, prosím, prodejte dvě známky v souhrnné nominální hodnotě 19 rublů. Víte co, já vám prodám dvě desetirublové,

ano? Ne, chci těch známek padesát, proč bych měl ruské poště věnovat padesát rublů? No tak to počkejte, to musím zavolat šéfovou. Po různých slovních výměnách nakonec uspějí a přinesou mi požadované tři plachty známek v nominálech 10, 6 a 3 rubly.

Kuriózní případ jsem zažil na hlavní poště poblíž Rudého náměstí. Tam mi nesmlouvavě vnucovala pracovnice známku pouze za dvacet rublů. Když jsem ji odkázal na jejich nástěnku, kde byl vyvěšený tarif, zmlkla a začala mi odpočítávat 19 rublů v nominální hodnotě známky 1,50. Poslal jsem ji do patřičných míst a obchod jsem neuzavřel.

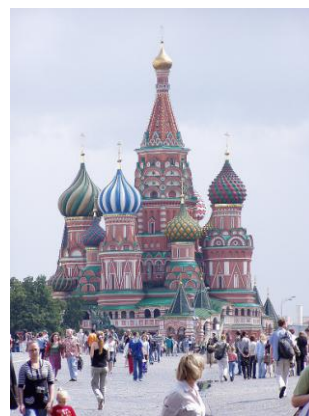
A jak se důstojně rozloučit s Moskvou? No určitě překonat strach a vypravit se o půlnoci na Rudé náměstí a pořídit parádní snímky. Fotit se stativy už umíme z Petrohradu, tak teď jen překonat strach z hrdlořezů v moskevském nočním metru.

Prvním překvapením je zpráva milicionáře, že profesionální fotky na Rudém náměstí můžeme dělat pouze s povolením. Namítáme, že nejsme profesionálové, ale čistí amatéři a

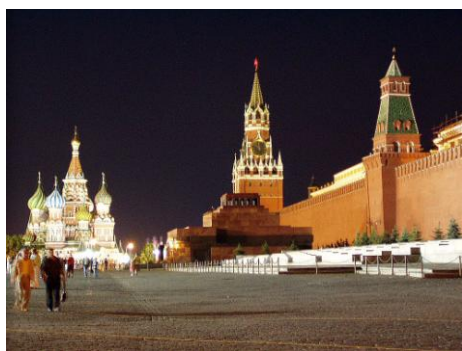
turisté. Jenže turista nemá stativ. Takže stativy musíme zase sbalit a snažíme se najít nějaká vyvýšená rovná místa, ze kterých by se dala udělat pořádná fotka, tj. s dlouhou expozicí.

Nasvícený chrám Vasila Blaženého je ještě úchvatnější než za dne. No a taky se nám podařilo to, co nikde jinde. Na poloprázdném Rudém náměstí se nám Lukáš ztratil. Pořád jsme fotili na dohled, a když na Spasské věži odbíjela půlnoc, ptám se Davida a

Tondy: „Kde máte Lukáše?“ Lukáš není. No domlouvám se s kluky, kde mají počkat, a jdu Lukáše hledat. Nebojím se, protože se za celou dobu v Rusku cítím bezpečně a ani půlnoc není časem kavkazských hrdlořezů, jak se nám snažili někteří namluvit. Naštěstí po pár minutách se s Lukášem nacházíme a oběma nám padá kámen ze srdce. Přece jenom to je z centra k nám do bytu štreka a metro za chvíli přestane jezdit.

Závěrem můžu pouze konstatovat, že Petrohrad mě zklamal, ale to asi zřejmě tím, že jsem od něj hodně očekával. Oproti tomu mě Moskva nadchla a podmanila si mě. Obě města

jsou standardními evropskými velkoměsty, naštěstí jsme všechna bezpečnostní opatření dodržovali a neměli jsme žádný nepříjemný zážitek. Koneckonců nepříjemnost vás může potkat kdekoliv ve světě. Všude jsou lidé milí, vstřícní, ochotní a pak ti druzí. Jen bych uvítal, kdyby se více prosadilo bezhotovostní placení. V Petrohradu jsem našel snad jeden obchod na Něvském prospektu, kde přijímali platební karty. V Moskvě je platba kartou rozšířenější, přesto ještě nedosahuje takového stavu, který je v Praze. Ale to krásu Moskvy vůbec neubírá.